

Civilna iniciativa proti Vetrnim elektrarnam Rogatec-Žetale
Log 50
3252 Rogatec

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Rogatec, 10. 9. 2025

Zadeva: Pripombe na predlog Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (E-demokracija, ID 18005)

Spoštovani,

na predlog Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju podajamo v nadaljevanju strokovne pripombe in predloge. Pri oblikovanju stališč smo upoštevali mnenje Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) z dne 11. 4. 2025.

Cilj pripomb je zagotoviti, da bo nova uredba skladna z ustavnimi načeli varstva okolja in javnega zdravja, mednarodnimi obveznostmi ter dobrimi praksami, zlasti glede specifičnih izzivov, ki jih prinašajo vetrne elektrarne velike moči v občutljivem okolju Haloz.

Pripombe so strukturirane tematsko in podprte s pravnimi argumenti ter dokazili.

Pomanjkljivosti uredbe glede nizkofrekvenčnega hrupa in infrazvoka

Predlagana uredba ne obravnava posebej nizkofrekvenčnega hrupa (LFN) in infrazvoka, ki ga povzročajo vetrne elektrarne. To je resna pomanjkljivost, saj obstoječa metodologija merjenja okoljskega hrupa teh nizkih frekvenc ne zajame ustrezno. Vetrne elektrarne večjih moči (npr. 3 MW in več) dokazano oddajajo znaten delež hrupa v nizkofrekvenčnem in infrazvočnem območju, ki ga človeško uho slabo sliši ali ne sliši, vendar lahko vpliva na počutje in zdravje ljudi (moten spanec, pritisk v ušesih, glavoboli, povečana tveganost za srčno-žilne bolezni). Kljub temu veljavna uredba za vetrnice še vedno uporablja splošne mejne vrednosti za industrijske vire hrupa (npr. 48 dBA ponoči za III. območje varstva pred hrupom), ki LFN ne upoštevajo ločeno.

Neodvisne strokovne študije so že leta 2017 opozorile, da so vetrne elektrarne specifičen vir hrupa, ki zahteva podrobnejšo obravnavo v predpisih (vključno z metodologijo merjenja) – vendar njihovih priporočil ministrstvo doslej ni vključilo v predpise. Analiza Fakultete za strojništvo UL iz novembra 2023 je tudi potrdila, da je danska metoda merjenja hrupa vetrnic (ena najnaprednejših v Evropi, ker vključuje preverjanje jakosti LFN) ustrezna in da bi bilo smiselno slovensko uredbo nadgraditi po danskem zgledu. Kljub temu predlog nove uredbe še ne predvideva posebne regulacije LFN. Takšna opustitev je strokovno in etično nesprejemljiva, saj zanemarljivo pomemben vidik vplivov na zdravje ljudi.

Predlog: Uredba naj v posebnem poglavju opredeli obravnavo nizkofrekvenčnega hrupa in infrazvoka vetrnih turbin. Določiti je treba jasne metodologije merjenja in ocenjevanja LFN (npr. merjenje v tercah pod 100 Hz, uporabo C ali G krivulje). Prav tako predlagamo obveznost izvedbe **neodvisne** študije LFN za vsak projekt vetrne elektrarne in sicer pred izdajo okoljevarstvenega soglasja. Rezultati študije naj bodo upoštevani pri presoji sprejemljivosti projekta. Poleg tega naj nova uredba določi, da se v monitoring obratovanja vključi periodično merjenje LFN na območju vpliva vetrnice, s poročanjem rezultatov pristojnim organom in javnosti. S tem bo zagotovljeno sprotno spremljanje morebitnih negativnih učinkov infrazvoka na lokalno prebivalstvo.

Posebne geografske in demografske značilnosti Haloz

Območje Haloz ima specifične značilnosti, zaradi katerih zasluži poseben režim varstva pred hrupom. Gre za razgibano, gričevnato pokrajino z zelo razpršeno poselitvijo – številna majhna naselja in samotne kmetije so posejane po pobočjih in dolinah. To pomeni, da je praktično celotna pokrajina akustično občutljiva: ni večjih homogenih nenaseljenih površin, kamor bi lahko umestili velike hrupne vire, ne da bi vplivali na bližnje prebivalce. Hkrati konfiguracija terena (hribi, doline) lahko povzroči konjugiranje zvoka in prenose nizkih frekvenc na večje razdalje. V pogojih temperaturne inverzije ali v brezvetrju se hrup v dolinah lahko ujame in zadržuje. Posebnosti reliefa torej lahko pomenijo, da **že zmerni hrupni emisiji vetrne turbine** v Halozah povzročata motnje spanja in počutja pri prebivalcih, četudi bi formalno vrednosti v povprečju ostale pod mejnimi vrednostmi. Zaradi odsotnosti industrije in razvejane cestne infrastrukture v regiji bi pomenila umestitev vetrnih agregatov visoko zvočno obremenitev na širšem območju.

Poleg naravnih danosti je pomemben tudi kulturni in krajinski vidik: Haloze so pogosto označene kot »*naravni biser*« Slovenije, z ohranjeno naravo, tradicionalno vinsko krajino in bogato dediščino poselitev. Postavitev ogromnih vetrnih turbin bi trajno spremenila podobo te krajine in lahko škodovala razvoju trajnostnega turizma ter kakovosti bivanja. V študijah je ugotovljeno, da je sprejemanje takih infrastrukturnih objektov najnižje prav v območjih visoke krajinske in simbolne vrednosti (gore, obala, območja kulturne dediščine) – Haloze v marsičem sodijo v to kategorijo. Zato terjajo premislek o dodatnih varovalnih ukrepih.

Predlog: Uredba naj omogoči za posebna območja, kot so Haloze, **zaostrene merila varstva pred hrupom**. Na primer, lahko se celotno območje Haloz (ali vsaj njegovi najbolj poseljeni deli) klasificira v višjo stopnjo varstva pred hrupom, kot izhaja zgolj iz sedanje namenske rabe prostora. V praksi to pomeni, da bi v Halozah veljale strožje mejne vrednosti hrupa (npr. ponoči 35 dBA namesto 40–45 dBA) in/ali posebne omejitve za nizkofrekvenčni spekter. Morebitne investitorje vetrnih elektrarn bi se moralo z uredbo zavezati k upoštevanju teh posebnosti že v fazi načrtovanja – torej k izboru takih lokacij in tehnologij, da ne bodo presegali strožjih lokalnih meril. V kolikor tega ni mogoče zagotoviti, poseg na takšni lokaciji ni dovoljen. Poseben režim za Haloze bi bil v skladu s pristopom *okoljske pravičnosti*, saj bi zaščitil tamkajšnje prebivalce, ki so sicer lahko nesorazmerno prizadeti zaradi svoje razpršene poselitve.

Pravna podlaga: odločba U-I-441/18-23 in 72. člen Ustave RS

Predlog uredbe moramo ocenjevati z vidika ustavnih zahtev. Ustava Republike Slovenije v 72. členu jasno določa, da ima vsakdo pravico do zdravega življenjskega okolja, država pa mora skrbeti za ohranjanje naravnega ravnovesja. Ustavno sodišče RS je v odločbi št. U-I-441/18-23 z dne 6. 7. 2022 to pravico konkretiziralo na področju hrupa: razveljavilo je namreč obstoječo Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju in odločilo, da je ta v neskladju z Ustavo. Ugotovilo je, da je Vlada z Uredbo iz leta 2018 **sistematično znižala raven varstva pred hrupom** (npr. z zviševanjem dovoljenih mejnih vrednosti v okolju in izvzetjem določenih virov hrupa), ne da bi za to obstajala ustrezna strokovna podlaga in ob spoštovanju postopkov

sodelovanja javnosti. S tem je bila kršena pravica do zdravega okolja iz 72. člena in načelo previdnosti, pa tudi pravice javnosti do soodločanja (Aarhuška konvencija, glej spodaj).

Ustavno sodišče je naložilo Vladi, da mora neskladje odpraviti v roku enega leta. Ta rok je potekel julija 2023, ne da bi bila sprejeta nova ustrezna uredba, zato so trenutno določbe o mejnih vrednostih hrupa v pravnem vakumu. To stanje je nevzdržno in protiustavno. Nova uredba **mora** zato to praznino zapolniti tako, da v celoti vzpostavi ustavno skladno varstvo pred hrupom. Pri tem se mora nasloniti na načelo previdnosti (člen 191 PDEU v pravu EU) – ob znanstveni negotovosti glede vplivov (npr. LFN) je treba sprejeti strožje varovalne ukrepe, ne milejših.

Sklicujemo se tudi na 72. člen Ustave RS v povezavi s 5. členom Zakona o varstvu okolja (načelo preventive) ter na obveznosti iz direktive 2002/49/ES o okoljskem hrupu, ki terja, da države članice preprečujejo in zmanjšujejo škodljiv vpliv hrupa na zdravje. Kakovost življenja prebivalcev in ustavna pravica do njihovega miru v nočnem času morata biti v središču nove uredbe. Pravni temelji so torej jasni: vsa znižanja standardov varstva pred hrupom morajo biti ustavno in zakonsko utemeljena, sicer niso dopustna.

Mnenje NIJZ glede vetrnih elektrarn velike moči v bližini naselij

NIJZ je v odgovoru na pobudo Civilne iniciative (dopisu opr. št. 354-49/2025-2 z dne 11. 4. 2025) izrazil resne zadržke glede umeščanja **vetrnih elektrarn moči 7 MW** v bližino bivališč. NIJZ opozarja, da vse do danes izvedene epidemiološke študije obravnavajo vetrnice do največ ~3 MW, v novejših primerih do 5 MW, **nobenih** pa ni za turbine z močjo nad 5 MW. Takih izjemno velikih vetrnic na kopnem praktično ni v urbaniziranem okolju – postavljajo se na morju, daleč od naselij. Zato manjkajo znanstveni dokazi o vplivu npr. 6–8 MW turbin na zdravje ljudi. NIJZ jasno navaja, da ima **zadržke** do umeščanja vetrnic nad 3 MW v slovenski prostor in posebej priporoča previdnost pri vseh nad 3 MW. Za vetrnice moči 3–5 MW predlagajo upoštevanje previdnostnega načela, za še večje (nad 5 MW) pa sploh najprej pridobitev novih raziskav o vplivih na zdravje. Izrecno zaključujejo, **citiram: »Zato za zdaj ne podpiramo postavitve takih vetrnic v slovenskem prostoru.«**

To stališče osrednje ustanove za varovanje javnega zdravja v Sloveniji je zelo zaskrbljujoče. Pomeni, da v odsotnosti dokazov o varnosti velikih turbin moramo ravnati **skrajno previdno**. Sedanja zakonodaja in predlagana uredba pa takih turbin ne obravnavata posebej – za 7 MW vetrnico bi veljala enaka pravila kot za manjše, čeprav dejansko predstavlja nov, večji vir tako zvočnih emisij kot drugih tveganj. Upoštevanje mnenja NIJZ bi bila najbolj odgovorna rešitev, da se velike vetrne elektrarne (nad 5 MW moči ali nad določene višine) **prepove umeščati v bližino naseljenih območij**. **Predlog:** Nova uredba naj v delu, kjer določa posebne varstvene režime ali izjeme, vključi določbo, da **vetrne elektrarne izjemno velike moči (npr. >5 MW) v bližini naselij niso dovoljene in se zanje določijo znatno strožja merila**. Lahko se uvede obveznost pridobitve **zavezujočega mnenja neodvisne zdravstvene stroke** (NIJZ ali imenovanega izvedenca medicinske stroke) pri vsakem projektu, kjer moč ali velikost naprave presega utečeno prakso. To mnenje bi moralo potrditi, da predvideni poseg ne bo imel škodljivih vplivov na zdravje – brez takšne potrditve se dovoljenje ne izda. Uredba naj torej institucionalizira previdnostni pristop, ki ga zahteva NIJZ, s čimer bomo preprečili, da bi prebivalci Haloz (ali drugih območij) postali poskusni zajčki za nepreverjene mega-vetrnice.

Predlagane dopolnitve uredbe: minimalni odmiki in dovoljene ravni hrupa za vetrnice

Ena ključnih pripomb na osnutek uredbe je odsotnost določb, ki bi bile **prilagojene prav vetrnim elektrarnam**. V nadaljevanju predlagamo dve konkretni dopolnitvi: uvedbo minimalne razdalje (odmika) vetrnih turbin od naselij ter določitev strožjih dovoljenih ravni hrupa za vetrnice, zlasti ponoči.

(a) Uvedba minimalnega odmika: Čeprav se Ministrstvo v preteklosti ni odločilo za pavšalno določitev oddaljenosti (t.i. "nemški model"), prakse iz tujine kažejo, da minimalni odmiki bistveno pripomorejo k zaščiti prebivalcev. Nemčija je v zvezni zakonodaji dopustila deželam določiti minimalno razdaljo do 1000 m od naselja, nekatere dežele (npr. Bavarska) pa so uveljavile pravilo **10-kratnika višine turbine** (t.i. *10H pravilo*). Takšne razdalje upoštevajo, da hrup (še zlasti nizkofrekvenčni) z oddaljenostjo popušča. Na Danskem sicer minimalni odmiki niso fiksno predpisani, a **v praksi priporočajo vsaj okoli 4-kratnik skupne višine vetrnice** (višina stolpa + dolžina elise). Za primer: če je vetrnica visoka 150 m (do vrha lopatice), bi odmik 4x nanese 600 m. V konkretnem primeru VE Rogatec investitor takšnega odmika ni predvidel in so nekatere hiše bistveno bližje, kar že samo po sebi vzbuja skrb.

Predlog: V uredbo se vključi določilo, da mora biti novo umeščena vetrna elektrarna **oddaljena od najbližjih stanovanjskih stavb in zazidljivih parcel vsaj v razdalji, enaki 10-kratniku celotne višine vetrnice** (tj. višina do vrha lopatic) za vetrnice do 5 MW. NIJZ postavitev vetrnic močnejših od 5 MW ne podpira). Ta kriterij je sorazmeren – večje kot so turbine, bolj naraste tudi minimalna razdalja. Vsekakor bi uzakonitev vsaj 10x odmika zagotovila osnovno preventivno razdaljo, ki se je izkazala za razumnega po tujini. S tem bi tudi zmanjšali konflikte z lokalnim prebivalstvom, saj bi se vetrnice odmaknile od njihovih domov na razdaljo, kjer hrup in vizualni vpliv znatno upadeta.

(b) Najvišje dovoljene ravni hrupa za vetrnice (še posebej ponoči): Osnutek uredbe žal predvideva celo omilitve varstva na podeželju – dvig nočne meje s 40 dB na 45 dB. To je v nasprotju s smernicami Svetovne zdravstvene organizacije, ki za splošni okoljski hrup priporočajo **max 40–45 dB** ponoči za preprečitev motenj spanja. Zeleni Slovenije upravičeno zahtevajo ohranitev obstoječe meje 40 dB (ali njeno znižanje) za podeželsko nočno okolje. Pri vetrnih elektrarnah pa je posebnost v tem, da povzročajo **kontinuiran, lahko tudi impulziven hrup** (z značilnim zamolklim »whoomp« ob vsakem obratu elise), ki je ponoči v tistem podeželskem okolju še bolj izrazit. Mnogi prebivalci poročajo, da jih tak hrup prebuja ali moti spanec že pri ravneh okoli 35 dB. Nekatere države so zato za vetrnice določile **nižji prag**: npr. v **Franciji** nedavno razpravljajo o omejitvi na 30 dB(A) v nočnem času, **Belgija** in **Nizozemska** imata stroge omejitve za nočni hrup v mirnih območjih (~39 dB). Tudi Avstrija in Nemčija v praksi pogosto zahtevata, da vetrnice ponoči ne presegajo ~40 dB pri najbližjih hišah. V Veliki Britaniji obstaja smernica ETSU-R-97, ki priporoča mejo ~35–40 dB(A) ponoči za vetrne elektrarne v odvisnosti od ravni ozadja.

Predlog: Nova uredba naj jasno določi **najvišjo dopustno raven hrupa za vetrne elektrarne ponoči v naseljenem okolju med 35 in 40 dB(A)**. Konkretno predlagamo 35 dB(A) kot ciljno vrednost v posebej tistem okolju (Haloze, varovana območja), sicer pa absolutno največ 40 dB(A) kjerkoli ponoči. To bi nadomestilo sedanjo ureditev, kjer za vetrnice veljajo splošne meje (npr. 45 dB ali 48 dB, odvisno od kategorije), ki so previsoke. Določitev posebne, nižje nočne meje za vetrnice bi prebivalcem zagotavljala miren spanec. Kjer taka meja ne bo dosežena, bi moral investitor izvajati omilitvene ukrepe (izklop vetrnice ob določenih nočnih urah). Pri tem naj se upošteva **najbolj občutljiv receptor** – torej najbližja hiša, tudi če stoji osamljeno na obrobju vasi.

Za ponazoritev prilagamo tabelo, ki prikazuje primerljive tuje ureditve glede **minimalnih razdalj** in **LFN regulacije** za vetrne elektrarne:

Država	Minimalna razdalja od naselij	Ureditev nizkofrekvenčnega hrupa (LFN)
Danska	Ni fiksne zakonske razdalje; v praksi ~4× višina turbine (priporočilo) ≈ 600–1000 m.	Mejne vrednosti hrupa za vetrnice: ~42 dB(A) zunaj ponoči; posebno pravilo za LFN : max. 20 dB(A) znotraj stanovanj.
Nemčija	Federativno omogočeno do 1000 m (nekateri predpisi dežel zahtevajo ~1000 m; Bavarska uvedla 10H ≈ 1500–2000 m)..	Ni posebnega predpisa za LFN; uporablja se splošne omejitve A-uteženega hrupa (~40–45 dB(A) ponoči), LFN se obravnava znotraj tega okvira.

*(Opomba: V drugih državah EU variira – npr. Španija in Italija nimata enotnega pravila odmika, Poljska predpisuje 700 m, Irska predlaga 500 m ali 35 dB(A) ponoči, itd. Ključno pa je, da mnoge države LFN **prepoznavajo** kot problem in Danska je tu vodilna z ločenim kriterijem. Ob tem dodajamo, da omenjene države na celino umeščajo VA z nazivno močjo do 4, največ 5 MW in da se VA z večjo močjo (7 in več) umeščajo na morje. Na mednarodni konferenci o hrupu vetrnic »International Conferences on Wind Turbine Noise«, junija 2025 na Danskem so predstavili, da so na Norveškem poročali o zdravstvenih težavah prebivalca po namestitvi drugega VA v oddaljenosti 10 km od hiše. Nadalje, ugotovili so, da na jakost infrazvoka pri tej hiši vpliva vetrno polje VA v oddaljenosti 80 in 100 km.)*

Neodvisna študija LFN in vključitev LFN v monitoring

Kot že poudarjeno, je izrednega pomena, da se nizkofrekvenčni zvok in infrazvok vetrnic ovrednotita s **strokovno študijo pred gradnjo** kar mora temeljiti na konkretnih meritvah posameznih VA in ne zgolj na tehničnih specifikacijah proizvajalca in nato spremljata med obratovanjem. Sedanja praksa, ko investitorji sami naročajo študije in meritve hrupa, vzbuja dvom v nepristranskost. Zato zagovarjamo, da se v uredbi uveljavi zahteva po **neodvisni študiji vplivov LFN**. To pomeni, da mora presojo LFN opraviti institucija ali strokovnjak, ki ni izbran neposredno s strani investitorja, temveč ga imenuje neodvisno telo (npr. ARSO ali Ministrstvo) in je izbran s konsenzom lokalne skupnosti.

Študija LFN naj upošteva najslabši možni scenarij (sočasno obratovanje več turbin, neugodne vremenske razmere) in oceniti **spektralno sestavo zvoka**. Posebej pomembno je ugotoviti, ali bodo v bližnjih stavbah nizkofrekvenčne komponente presegale uveljavljene pragove (npr. 20 dB(A) v notranjosti – danski kriterij).

Prav tako naj uredba določi, da se v okviru obratovalnega monitoringa **prvo leto po zagonu vetrne elektrarne izvaja meritev LFN** na izbranih najbolj izpostavljenih mestih (pri najbližjih hišah). Monitoring naj izvaja neodvisen pooblaščen laboratorij, rezultati pa morajo biti javno dostopni. Če bi se izkazalo, da LFN presega varne ravni ali povzroča motnje, mora investitor izvesti dodatne zaščitne ukrepe (sprememba režima obratovanja, ustavitve obratovanja v skrajnem primeru). Nadalje naj se izvaja monitoring po petih in desetih letih obratovanja. Po preteku 10 letih pa vse pogosteje, npr. na 2 leti, saj praksa kaže, da so iztrošeni stroji glasnejši.

Takšen pristop bi bil v skladu z načelom **stalnega preverjanja vplivov** in prilagajanja ukrepov. Izkušnje iz tujine kažejo, da vetrne elektrarne niso »postavi in pozabi«
infrastruktura – spremljanje okoljskih vplivov skozi celotno življenjsko dobo je nujno. Ob upoštevanju LFN v monitoringu bo Slovenija sledila najboljšim praksam, prebivalci pa bodo imeli zagotovila, da se njihovo okolje stalno nadzoruje in varuje pred tovrstnim onesnaženjem.

Vključevanje javnosti (Aarhuška konvencija)

Postopek sprejemanja nove uredbe in njena vsebina morata spoštovati zahteve Aarhuške konvencije o pravici javnosti do **informiranja, sodelovanja pri odločanju in pravnega varstva** v okoljskih zadevah. Spomnimo, da je Ustavno sodišče v zgoraj omenjeni odločbi med razlogi za neustavnost prejšnje uredbe navedlo tudi onemogočeno sodelovanje javnosti v postopku priprave predpisa na področju varstva okolja, kar je v neskladju z 8. členom Aarhuške konvencije.

V praksi to pomeni, da mora biti javna obravnava (npr. preko portala E-demokracija) smiselna in ne zgolj formalna. Pozdravljamo, da je osnutek dan v javno razpravo, vendar opozarjamo, da je **treba vsebinsko obravnavati** pripombe civilne družbe, lokalnih iniciativ in strokovne javnosti. Posebej zaskrbljujoče bi bilo, če bi nova uredba – tako kot je nakazano – **zožila obveznosti obveščanja in sodelovanja javnosti** pri umeščanju naprav po ZUNPEOVE. Opozarjamo, da osnutek menda omejuje dolžnost investitorjev, da pravočasno in jasno obveščajo prebivalce o posegih v okolju, kar je korak nazaj in v nasprotju z duhom Aarhuške konvencije.

Predlog: Uredba naj izrecno vsebuje določbe, ki zahtevajo: (1) **proaktivno obveščanje lokalnega prebivalstva** o načrtovanih vetrnih elektrarnah (in drugih večjih hrupnih virih) že v zgodnjih fazah postopka in **upoštevanje njihovih zahtev**, (2) **vključitev javnosti v monitoring** – npr. možnost, da lokalna skupnost imenuje opazovalca pri meritvah hrupa ali da se ustanovi svetovalna skupina za spremljanje vplivov, (3) **pravno varstvo** – jasno navedbo, da imajo zainteresirani prebivalci in civilne iniciative pravico pravnega izpodbijanja aktov ali dovoljenj, če menijo, da niso bili upoštevani predpisi o varstvu pred hrupom (in druge, na zakonih in ustavi temelječe pravice).

Le s takim pristopom bo uredba usklajena z Aarhuško konvencijo in bo krepila zaupanje javnosti. V nasprotnem primeru se tvega nadaljnje stopnjevanje konfliktov med prebivalci in državo, zmanjševanje legitimnosti energetskih projektov ter številčno večanje pravnih sporov, kar lahko upočasni energetski prehod. Naj spomnimo, da **okoljska demokracija** ni ovira razvoju, temveč način, da razvoj poteka pravično in s konsenzom.

Opredelitev območja Haloz kot neprimernega za vetrne turbine

Na podlagi vsega zgoraj navedenega posebej izpostavljamo predlog, da se v novi uredbi ali z njo povezanim načrtovalskim aktom območje Haloz **izrecno opredeli kot neprimerno** za umeščanje vetrnih turbin. Razlogi za to so utemeljeni v specifičnih okoliščinah:

- **Razpršena poselitev in bližina bivališč:** Kot že opisano, v Halozah praktično ni lokacije, ki bi bila dovolj odmaknjena od hiš. Postavitev 150+ metrske turbine bi tu vedno pomenila, da je v krogu nekaj sto metrov več hiš, s prebivalci, ki bi bili izpostavljeni hrupu, vibracijam in vizualnemu vplivu. V urbanih središčih ljudje živijo strnjeno, tu pa **"vsak hrib ima svojo kmetijo"** – vplivi sežejo do vseh.
- **Reliefni dejavniki:** Hribovit teren, kot rečeno, lahko okrepi negativne vplive (hrup se odbija, lahko potuje po dolinah daleč; vetrnice bodo pogosto višje od slemen in vidne od zelo daleč). Učinki na krajino in počutje so nesorazmerno večji kot na ravnini.

- **Nesorazmerje med koristmi in negativnimi vplivi:** Projekti vetrnih elektrarn v Halozah bi prispevali relativno malo k skupni proizvodnji elektrike v Sloveniji – niti 1% (Haloze nimajo najmočnejšega vetra in ni stalen)), negativni vplivi (erozija tal, vetrolomi, plazenje, sprememba mikroklima, uničenje živalskega habitata, usih vodnih virov, zvočno onesnaženje) pa bi prizadeli več občin, in to trajno. Tudi čezmejni vplivi na sosednjo Hrvaško so verjetni. Tveganje za okolje (narava, krajina) in zdravje ljudi ne odtehta minimalne količine proizvedene elektrike.
- **Obstoječi varstveni status:** Deli Haloz so zavarovani (Natura 2000 območja, naravni spomeniki), celotna regija pa je prepoznana kot pomembno območje biodiverzitete in krajinske vrednote. Vetrnice bi lahko ogrozile tako ptice (Haloze so selitvena pot in habitat orla kačarja, črnih štokelj idr.) kot netopirje. Kumulativno gledano je območje preobčutljivo za tak poseg.

Če povzamemo, strokovna in civilna javnost soglašata, da Haloze **niso primerne** za vetrne elektrarne. To stališče podpira tudi načelo trajnostnega razvoja lokalnih skupnosti – Haloze se usmerjajo v zeleni turizem, vinogradništvo in ohranjanje kulturne krajine, kar je nezdružljivo z industrializacijo prostora. Civilna iniciativa proti VE Rogatec–Žetale je zato predlagala ustavitev vseh postopkov za VE Rogatec in pozvala k moratoriju, dokler se ne vzpostavi ustrezna regulativa in upošteva odklonilno mnenje prebivalcev.

Predlog: Ministrstvo naj jasno navede, da se lokacije s posebnimi geografskimi in poselitvenimi značilnostmi (kot so Haloze) **obvaruje pred načrtovanjem vetrnih polj**. To lahko stori bodisi tako, da v obrazložitvi uredbe pojasni, da so takšna območja neprimerna, bodisi (še bolje) z dopolnitvijo uredbe o hrupu ali prostorskih aktih, ki bi ta območja izvzela iz potencialnih lokacij. Na primer, določba lahko glasi: *"V območjih razpršene podeželske poselitve in izjemne krajinske vrednosti, kjer ni mogoče zagotoviti ustreznih odmikov, okoljske sprejemljivosti in spoštovanja mejnih vrednosti hrupa (primer: Haloze), umeščanje vetrnih elektrarn ni dovoljeno."* S tem bi država preprečila dolgotrajne konflikte in sodne spore v lokalnih okoljih in usmerila investicije tja, kjer so sprejemljivejše.

Zaključek

Predlagane pripombe in dopolnitve izhajajo iz skrbi za varovanje zdravja ljudi in ohranjanje okolja, ob hkratnem zavedanju nujnosti prehoda na obnovljive vire. Verjamemo, da je mogoče doseči uravnoteženo ureditev, ki bo omogočala razvoj obnovljivih virov energije, vendar **ne na račun lokalnih skupnosti in narave**. Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju mora biti sodobna, znanstveno utemeljena in ustavno skladna. Le tako bo zagotovila legitimnost potrebnim energetskim projektom in zaščitila temeljne pravice prebivalcev.

Z upoštevanjem zgoraj navedenih predlogov bo Ministrstvo prispevalo k pravičnejši in trajnostni energetski tranziciji, skladno z načelom previdnosti in mednarodnimi obveznostmi Slovenije. V pričakovanju, da boste predloge preučili in ustrezno vključili v končno besedilo uredbe, se vam zahvaljujem za pozornost.

S spoštovanjem,

(v imenu Civilne iniciative Rogatec–Žetale)

Priloge:

- Mnenje NIJZ z dne 11. 4. 2025; Pripombe CI Rogatec–Žetale (30. 4. 2025);
- *International Conferences on Wind Turbine Noise*«, junij 2025, Danska